

for Odense Amts 8de Valgkreds (Lindø), der sagde, at vi havde Erfaringer med Hensyn til Fæstevæsenet her i Landet, maa jeg sige, at jeg ved ikke, hvilke Erfaringer det ærede Medlem sigtede til, men det kunde dog være, at det uheldige, som der i sin Tid var ved Fæstevæsenet, ikke laa i selve Fæstevæsenet, men i de dette ledsagende Omstændigheder, i den Maade, hvorpaa man havde ordnet det den Gang. Jeg tror, at i Virkeligheden vil det ærede Medlem se, at det saa ofte gaar saaledes her i Livet, at hvad der er reaktionært i Dag, bliver Fremskridt i Morgen og omvendt. Saadan er Livet, intet er absolut Sandhed, og det ærede Medlem vil maaske netop paa dette Omraade se, at vore Forfædres Ideer ikke vare saa helt gale. Jeg skal tage et andet Eksempel, hvoraf det ærede Medlem vil kunne se det. Hele Udvalget har stillet en Ændring med Hensyn til det Spørgsmaal om, hvorvidt den Afgift, som erlægges i visse Tilfælde, skal være en Bygafgift eller en Pengeafgift. Jeg tror, det er heldigt, at man forlader Bygafgiften, fordi Bygprisen nu en Gang ikke er et afgørende Udtryk for Ejendommens Ydeevne, men jeg tror ganske vist, at hvis man f. Eks. havde taget et Gennemsnit af Prisen paa de fire Kornsorter og paa Smør og Flæsk, vilde man have faaet et Udtryk, som i langt højere Grad vilde svare til Ejendommens Ydeevne end den blotte Pengeafgift. Det er atter et Eksempel paa, at det vel i sin Tid var en fortræffelig Ting, at vi gik over fra Ydelse i natura til Pengeydelse, men at der maaske kan komme den Dag, da vi ville vende tilbage til det førstnævnte. Jeg tror, at mange gode Mænd, som ere gaaede i Stykker i de sidste 20 Aar her i Landet og i Udlandet, vilde have været glade, om de skulde have betalt deres Prioritetsrenter efter Kornpriserne og ikke i Penge. Men dette Spørgsmaal skal jeg ikke komme ind paa, det foreligger jo ikke. Jeg vil kun med Hensyn til Spørgsmaalet om Fæste udtale det Haab eller rettere sagt den Vished, at de Herrer alligevel om nogle Aar ville skifte Mening. Jeg har det bedste Haab i saa Henseende, thi jeg ved, at der er mange menige Medlemmer baade af Højre og Venstre, der ere enige med mig.

De Herrer Socialdemokrater have stillet et Ændringsforslag paa dette Punkt. Hvis jeg kunde gøre nogen Gavn eller gøre nogen som helst Propaganda for Tanken ved at stemme for det, vilde jeg gøre det, men jeg vil ærligt tilstaa, at hvis jeg og alle de Herrer stemte for det, og Land-

brugsministeren gik med dertil, vilde han ikke være i Stand til at administrere med det. Det staar for mig saaledes, at det er en ganske mærkelig Form, at man, om jeg maa bruge dette Udtryk, kompromitterer et Princip ved at stille et Forslag, som, hvis det blev vedtaget, vilde ødelægge det hele, thi Landbrugsministeren kunde simpelthen ikke bruge det. Den højtærede Landbrugsminister udtalte i Gaar, at det var at vise ham alt for megen Tillid. Ja, det er virkelig at vise ham alt for megen Tillid. I det Øjeblik, man skulde have Fæstevæsen, er det ikke nok at sige, at der skal være Fæste, thi der er saa uendelig mange Retsforhold, der berøres deraf. Der er det Spørgsmaal, hvorledes Ydelserne skulle erlægges, det Spørgsmaal, hvorledes Arveforholdet skal ordnes, det Spørgsmaal, hvorledes man skal forholde sig ved de Forbedringer, der ske fra Fæsterens Side, kort sagt, der er en hel Række Spørgsmaal, som absolut ikke kunne ordnes ved kongelig og endnu mindre ved ministeriel Resolution, men som maa ordnes ved Lov. At give Ministeren en saa stor Myndighed, at han kan give Lov paa egen Haand, tror jeg dog er at gaa for vidt. Jeg har i alt Fald ikke saa stor Tillid til den højtærede Minister, hvor fortræffelig han end kan være i mange Henseender, og jeg tror heller ikke, at de ærede Forslagsstillere have det. Jeg er ked af, at de have stillet dette Ændringsforslag, og jeg tror ikke, at der uden for Socialdemokraterne er et eneste af de Medlemmer i Salen, der i og for sig sympatiserede med Fæstevæsenet, der vil følge dem og stemme derfor. Jeg har kun alt for ofte lagt Mærke til, at naar de Herrer stille Forslag, er det ikke saa meget beregnet paa, hvorvidt de kunne opfylde den Hensigt, man har med dem, som hvordan de tage sig ud paa et Valgprogram, og jeg tror, at det er en yderst uheldig Maade at fare frem paa. Derfor beklager jeg, at jeg maa stemme mod Forslaget, thi jeg har dog ikke Lov til at stemme for et Forslag, som ikke kunde gennemføres i Praxis.

Som sagt, denne Lov betragter jeg foreløbig som en Forsøgslov, og jeg er ingeniende overbevist om, at de Tal, der ere komne frem i de fire Aar, ere rigtige. De ere alt for faa, og de Herrer kunne absolut ikke paa noget Punkt vide, om Husmændene staa sig derved. Jeg tror ikke, man kan dømme fra de fire Aar, der skal en noget længere Periode til. Derfor skal jeg kun sige, at selv om jeg i og for sig er enig med de mange, der